

RIJKEBOER

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

7. mai 2009*

Kohtuasjas C-553/07,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Raad van State'i (Madalmaad) 5. detsembri 2007. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 12. detsembril 2007, menetluses

College van burgemeester en wethouders van Rotterdam

versus

M. E. E. Rijkeboer,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja esimees A. Rosas, kohtunikud A. Ó Caoimh, J. Klučka, U. Lõhmus ja P. Lindh (ettekandja),

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

kohtujurist: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 20. novembri 2008. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- College van burgemeester en wethouders van Rotterdam, esindaja: *advocaat* R. de Bree,

- M. E. E. Rijkeboer, esindaja: *juridisch adviseur* W. van Bentem,

- Madalmaade valitsus, esindajad: C. M. Wissels ja C. ten Dam,

- Tšehhi valitsus, esindaja: M. Smolek,

- Kreeka valitsus, esindajad: E.-M. Mamouna ja V. Karra,

- Hispaania valitsus, esindaja: M. Muñoz Pérez,

- Ühendkuningriigi valitsus, esindajad: Z. Bryanston-Cross ja H. Walker, keda abistas *barrister* J. Stratford,

- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: R. Troosters ja C. Docksey,

olles 22. detsembri 2008. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, lk 31; ELT eriväljaanne 13/15, lk 355; edaspidi „direktiiv”) artikli 12 punkti a.

- 2 See taotlus esitati M. E. E. Rijkeboeri ja College van burgemeester en wethouders van Rotterdam’i (Rotterdami volikogu; edaspidi „College”) vahelises kohtuvaidluses seoses

sellega, et viimati nimetatu keeldus osaliselt võimaldamast M. E. E. Rijkeboeril tutvuda teabega tema teabetaotluse esitamisele eelnenud kahe aasta jooksul tema isikuandmete kolmandatele isikutele avalikustamise kohta.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigus

3 Põhiõigusi ja -vabadusi käsitlevates direktiivi põhjendustes 2 ja 10 on sätestatud:

„(2) andmetöötlussüsteemid on loodud selleks, et teenida inimkonda; selliseid süsteeme kasutades tuleb füüsiliste isikute kodakondsusele ja elukohale vaatamata austada nende põhiõigusi ja -vabadusi, eelkõige õigust eraelu puutumatusel, ning aidata kaasa majanduslikule ja sotsiaalsele arengule, kaubanduse laiendamisele ja üksikisikute heaolule;

[...]

(10) isikuandmete töötlemist käsitlevate õigusaktide eesmärk on kaitsta Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklis 8 ja ühenduse õiguse üldistes põhimõtetes tunnustatud põhiõigusi ja -vabadusi, eelkõige õigust eraelu puutumatusel [...].”

- 4 Direktiivi põhjenduse 25 kohaselt peavad isikute kaitse põhimõtted kajastuma ühest küljest töötlemise eest vastutavate isikute suhtes kehtestatud kohustustes, eelkõige seoses andmete kvaliteediga, ja teisest küljest õigustes, mis on antud üksikisikule, kelle andmeid töödeldakse, ja mille kohaselt tuleb talle töötlemisest teatada, võimaldada tal andmetega tutvuda ning mille kohaselt ta võib nõuda andmete korrigeerimist ja teatavatel asjaoludel isegi esitada vastuväiteid andmete töötlemise suhtes.
- 5 Direktiivi põhjenduses 40, mis käsitleb kohustust teavitada andmesubjekti, kui andmeid ei ole kogutud tema enda käest, on sätestatud, et sellist kohustust ei ole juhul, kui andmesubjektile teatamine osutub võimatuks või kui see eeldab ülemääraseid jõupingutusi ja seoses sellega võib arvesse võtta andmesubjektide arvu, andmete vanust ja võimalikke kompenseerivaid meetmeid.
- 6 Direktiivi põhjenduse 41 kohaselt peab igaühel olema võimalik kasutada õigust tutvuda teda käsitlevate töödeldavate andmetega, et kontrollida eelkõige andmete õigsust ja töötlemise seaduslikkust.
- 7 Artikkel 1 pealkirjaga „Direktiivi eesmärk” on sõnastatud järgmiselt:

„1. Vastavalt käesolevale direktiivile kaitsevad liikmesriigid isikuandmete töötlemisel füüsiliste isikute põhiõigusi ja -vabadusi ning eelkõige nende õigust eraelu puutumatusetele.

2. Liikmesriigid ei piira ega keela isikuandmete vaba liikumist liikmesriikide vahel põhjustel, mis on seotud lõikes 1 sätestatud kaitsega.”

8 Mõiste „isikuandmed” on direktiivi artikli 2 punktis a määratletud kui igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku ([...] andmesubjekt) kohta.

9 Direktiivi artikli 2 punkti b kohaselt mõistetakse „isikuandmete töötlemise” all:

„iga isikuandmetega tehtavat toimingut või toimingute kogumit, olenemata sellest, kas see on automatiseeritud või mitte, näiteks kogumine, salvestamine, korrastamine, säilitamine, kohandamine või muutmine, väljavõtete tegemine, päringu teostamine, kasutamine, üleandmine, levitamine või muul moel avaldamine, ühitamine või ühendamine, sulgemine, kustutamine või hävitamine.”

10 Direktiivi artikli 2 punkti d kohaselt on „vastutav töötleja” füüsiline või juriidiline isik, riigiasutus, esindused või mõni muu organ, kes määrab üksi või koos teistega kindlaks isikuandmete töötlemise eesmärgid ja vahendid.

11 Direktiivi artikli 2 punktis g on „vastuvõtja” määratletud kui füüsiline või juriidiline isik, riigiasutus, esindus või mõni muu organ, kellele andmed avaldatakse, olenemata sellest, kas tegemist on direktiivi artikli 2 punktis f määratletud „kolmanda isikuga” või mitte.

12 Direktiivi artiklis 6 on esitatud põhimõtted andmete kvaliteedi kohta. Seoses andmete säilitamisega on selle artikli lõike 1 punktis e ette nähtud, et liikmesriigid sätestavad selle, et „isikuandmeid säilitatakse kujul, mis võimaldab andmesubjektide tuvastada ainult seni, kuni see on vajalik seoses andmete kogumise või hilisema töötlemise

eesmärkidega. Liikmesriigid kehtestavad vajalikud tagatised nende isikuandmete jaoks, mida säilitatakse pikema aja jooksul, et neid kasutada seoses ajaloo, statistika või teadusega.”

13 Direktiivi artiklites 10 ja 11 on ära toodud teave, mille andmete vastutav töötaja või tema esindaja peab esitama andmesubjektile, kui neid vastavalt on või ei ole temalt kogutud.

14 Direktiivi artikkel 12 pealkirjaga „Õigus tutvuda andmetega” on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid tagavad, et igal andmesubjektil on õigus nõuda vastutavalt töötajalt:

a) mõistliku aja tagant, ilma piiranguteta ja ilma liigsete viivituste ja kulutusteta:

- kinnitust selle kohta, kas isikut ennast käsitlevaid andmeid töödeldakse, ja teavet vähemalt töötlemise eesmärkide, asjaomaste andmete liikide ja nende vastuvõtjate või vastuvõtjate kategooriate kohta, kellele andmed avalikustatakse,

- arusaadaval kujul teavet töödeldavate andmete ja nende allika kohta,

- informatsiooni isikut ennast käsitlevate andmete igasuguse automatiseeritud töötlemise loogika kohta, vähemalt artikli 15 lõikes 1 osutatud automatiseeritud otsuste puhul;

b) võimalust vastavalt vajadusele parandada, kustutada või sulgeda need andmed, mille töötlemine ei vasta käesoleva direktiivi sätetele, eelkõige seetõttu, et andmed on ebatäielikud või ebaõiged;

c) teatise saatmist kolmandatele isikutele, kellele andmed on avalikustatud, kõigi punkti b kohaste paranduste, kustutamiste või sulgemiste kohta, kui see ei ole võimatu või kui sellega ei kaasne ülemääraseid jõupingutusi.”

15 Direktiivi artikli 13 pealkirjaga „Erandid ja piirangud” lõike 1 alusel on liikmesriikidel õigus direktiivi artiklitest 6–12 erandeid teha, kui see on vajalik, et kindlustada teatavaid avalikke huve, sealhulgas riigi julgeolekut, riigikaitset, kuritegude või reguleeritud kutsealade ametieetika rikkumiste ennetamist, uurimist, avastamist ja nende eest vastutuselevõtmist ning teisi huve nagu andmesubjekti kaitse või teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitse.

16 Direktiivi artiklis 14 on ette nähtud, et liikmesriigid annavad andmesubjektidele õiguse esitada teatavatel tingimustel vastuväiteid teda käsitlevate andmete töötlemise suhtes.

17 Direktiivi artikli 17 lõike 1 teise lõigu kohaselt näevad liikmesriigid ette, et vastutav töötleja peab rakendama vajalikke tehnilisi ja organisatsioonilisi meetmeid, mis peavad tehnika taset ja selliste meetmete elluviimise kulusid arvesse võttes tagama töötlemise ja kaitstavate andmete laadiga kaasnevale ohule vastava turvalisuse taseme.

- 18 Direktiivi artikli 22 ja artikli 23 lõike 1 kohaselt sätestavad liikmesriigid kõigi isikute õiguse kasutada õiguskaitsevahendeid, kui on rikutud õigusi, mis neile on antud kõigi asjaomase töötlemise suhtes kohaldatavate siseriiklike õigusaktidega ja et kõigil isikutel, kes on kandnud kahju ebaseadusliku töötlemise või direktiivi rakendamiseks võetud siseriiklike sätetega vastuolus oleva teo tagajärjel, on õigus saada vastutavalt töötlejalt kompensatsiooni kantud kahju eest.

Siseriiklik õigus

- 19 Direktiiv võeti Madalmaade õigusesse üle üldise õigusakti – isikuandmete kaitse seadusega (Wet bescherming persoonsgegevens). Lisaks võeti direktiivi täitmiseks vastu eriseadusi. Nii võeti vastu ka põhikohtuasjas vaidluse all olev seadus isikuandmete kasutamise kohta kohalikus omavalitsuses (Wet gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens, *Stb.* 1994, nr 494; edaspidi „Wet GBA“).
- 20 Wet GBA artikli 103 lõikes 1 on ette nähtud, et volikogu teatab asjaomasele isikule viimase taotluse alusel kirjalikult nelja nädala jooksul, milliseid isikut käsitlevaid andmeid avalikustati taotluse esitamisele eelnenud aastal kohaliku omavalitsusüksuse poolt vastuvõtjale või kolmandale isikule.
- 21 Wet GBA artikli 110 kohaselt säilitab volikogu märke selle teatise kohta andmete avalikustamisele järgneva aasta jooksul, välja arvatud juhul, kui see teatis on andmebaasis muul moel nähtav.

- 22 College'i kirjalikest märkustest tuleneb, et kohalik omavalitsusüksus säilitab andmeid isiku nime, sünniaja, haldusregistri numbri, sotsiaalkindlustuse ja maksukohustuslase numbri kohta, selle kohta, mis kohaliku omavalitsuse territooriumile on isik sisse kirjutatud, kuhu aadressile ja millal ta on seal kohalikus omavalitsusüksuses sisse kirjutatud, perekonnaseisu, hoolduse, alaealiste eestkoste kohta ning välismaalaste rahvuse ja elamisõiguse kohta.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 23 M. E. E. Rijkeboer palus 26. oktoobri 2005. aasta kirjas College'il teda teavitada kõigist juhtudest, mil kohalik omavalitsusüksus oli tema taotlusele eelnenud kahe aasta jooksul avalikustanud teda käsitlevaid andmeid kolmandatele isikutele. Ta soovis teada, kes need isikud on ja mis teavet neile edastati. Kuna M. E. E. Rijkeboer oli kolinud teise kohaliku omavalitsuse territooriumile, siis soovis ta iseäranis teada, kellele tema eelmine aadress oli avalikustatud.
- 24 College rahuldab selle taotluse 27. oktoobri ja 29. novembri 2005. aasta otsustega vaid osaliselt, edastades talle teabe üksnes tema taotlusele eelnenud ühe aasta kohta vastavalt Wet GBA artikli 103 lõikele 1.
- 25 Andmete avalikustamise juhud registreeritakse „Logisch Ontwerp GBA” alusel. See on automatiseeritud süsteem, mille lõi Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (Madalmaade siseasjade ja kuningriigi asjade ministeerium). Eelotsusetaotlusest ilmneb, et M. E. E. Rijkeboeri nõutud andmetest need, mis pärinesid varasemast ajast, kui tema taotluse esitamisele eelnenud aasta, olid automaatselt kustutatud, mis on väidetavalt kooskõlas Wet GBA artikli 110 sätetega.

- 26 M. E. E. Rijkeboer esitas College'ile vaide selle peale, et viimane oli keeldunud talle edastamast teavet nende vastuvõtjate kohta, kellele teda puudutavaid andmeid oli tema taotluse esitamisele eelnenud aasta jooksul avalikustatud. Kuna see vaie jäeti 13. veebruari 2006. aasta otsusega rahuldamata, esitas M. E. E. Rijkeboer kaebuse Rechtbank Rotterdamile.
- 27 Nimetatud kohus rahuldab kaebuse, kuna tema hinnangul ei ole direktiivi artikliga 12 kooskõlas see, et õigust olla informeeritud sellest, mis andmeid vastuvõtjatele taotluse esitamisele eelnenud aasta jooksul avalikustati, on piiratud Wet GBA artikli 103 lõikes 1 sätestatud viisil. Ta sedastas ka, et selle direktiivi artiklis 13 sätestatud erandid ei ole kohaldatavad.
- 28 College esitas selle kohtuotsuse peale Raad van State'ile apellatsioonkaebuse. See kohus tõdes, et direktiivi artiklis 12, mis käsitleb õigust tutvuda andmetega, ei ole määratud ühtegi tähtaega, mille jooksul peab saama seda õigust kasutada. Raad van State'i hinnangul ei ole kõnealuses artiklis siiski liikmesriikidel tingimata keelatud seada ajalisi piiranguid andmesubjekti õigusele saada teavet teda käsitlevate isikuandmete vastuvõtjate või vastuvõtjate kategooriate kohta, kuid nimetatud kohtul on selles osas kahtlusi.
- 29 Neil asjaoludel otsustas Raad van State menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [direktiivi] artikli 12 punktiga a – tõlgendatuna või mitte koosmõjus artikli 6 lõike 1 punktiga e – ning proportsionaalsuse põhimõttega on kooskõlas seadusesäte, mis piirab andmetest teatamist asjaomase taotluse esitamisele eelnenud aastaga?”

Eelotsuse küsimus

- 30 Kõigepealt tuleb meenutada, et EÜ artikliga 234 kehtestatud õiguslase koostöö süsteemis on Euroopa Kohtu ülesandeks ühenduse õigusnormide tõlgendamine. Liikmesriigi õigusnormide tõlgendamine kuulub nende liikmesriikide kohtute pädevusse (vt 14. veebruari 2008. aasta otsus kohtuasjas C-449/06: Gysen, EKL 2008, lk I-553, punkt 17).
- 31 Seega tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimust mõista nii, et sellega soovitakse sisuliselt kindlaks määrata, kas direktiivi ja eelkõige selle artikli 12 punkti a kohaselt võib isiku õigust tutvuda teabega teda käsitlevate isikuandmete vastuvõtjate või vastuvõtjate kategooriate ning avalikustatud andmete sisu kohta piirata tema asjaomase taotluse esitamisele eelnenud aastaga.
- 32 Nimetatud kohus toob esile kaks direktiivi sätet – artikli 6 lõike 1 punkti e isikuandmete säilitamise kohta ja artikli 12 punkti a nende andmetega tutvumise õiguse kohta. Seevastu ei ole see kohus ega ükski Euroopa Kohtule märkusi esitanud pool viidanud direktiivi artiklis 13 nimetatud eranditele.
- 33 Direktiivi artikkel 6 käsitleb andmete kvaliteeti. Selle artikli lõike 1 punkti e kohaselt on liikmesriigid kohustatud sätestama selle, et isikuandmeid ei säilitataks kauem, kui see on vajalik andmete kogumise või hilisema töötlemise eesmärkide saavutamiseks. Kui need eesmärgid on saavutatud, tuleb andmed seega kustutada.
- 34 Direktiivi artikli 12 punktis a on ette nähtud, et liikmesriigid tagavad andmesubjektile õiguse tutvuda oma isikuandmetega ning teabega nende andmete vastuvõtjate või vastuvõtjate kategooriate kohta, ilma et selles oleks märgitud tähtaega.

- 35 Nende kahe artikli eesmärk on järelikult kaitsta andmesubjekti. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib teada, kas kahe nimetatud artikli vahel on seos selles mõttes, et õigus tutvuda teabega isikuandmete vastuvõtjate või vastuvõtjate kategooriate ning avalikustatud andmete sisu kohta võib sõltuda sellest, kui kaua neid andmeid säilitatakse.
- 36 Euroopa Kohtule esitatud märkused toovad esile erinevaid seisukohti nende kahe sätte vahelise seose kohta.
- 37 College ning Madalmaade, Tšehhi, Hispaania ja Ühendkuningriigi valitsus on seisukohal, et direktiivi artikli 12 punktis a sätestatud õigus tutvuda teabega vastuvõtjate või vastuvõtjate kategooriate kohta kehtib üksnes oleviku ja mitte mineviku osas. Kui andmed on vastavalt siseriiklikele õigusnormidele kustutatud, siis ei saa andmesubjekt enam nendega tutvuda. Niisugune tagajärg ei ole nende arvates direktiiviga vastuolus.
- 38 Nii väidavad College ja Madalmaade valitsus, et Wet GBA artikli 103 lõige 1, mille kohaselt teatab kohalik omavalitsusüksus asjaomasele isikule viimase taotluse alusel andmetest, mis avalikustati taotluse esitamisele eelnenud aastal vastuvõtjatele, läheb kaugemale direktiivi kehtestatud nõuetest.
- 39 Komisjon ja Kreeka valitsus väidavad omalt poolt, et direktiivis on ette nähtud õigus tutvuda andmetega mitte üksnes olevikus vaid ka andmetega tutvumise taotluse esitamisele eelnenud ajal. Nende seisukohad varieeruvad siiski selles osas, kui kaua õigus tutvuda andmetega täpselt kestab.

- 40 Selleks et hinnata, kui ulatuslik on see õigus tutvuda andmetega, mille direktiiv peab võimalikuks tegema, tuleb kõigepealt määrata kindlaks, milliseid andmeid nimetatud õigus hõlmab, ja lähtuda seejärel direktiivi artikli 12 punkti a eesmärgist, arvestades direktiivi eesmärke.
- 41 M. E. E. Rijkeboeri puhul tuleb arvesse võtta kahte liiki andmeid.
- 42 Esimene liik hõlmab isikuandmeid, nagu nimi ja aadress, mida kohalik omavalitsusüksus isiku kohta kogub ja mis käesoleval juhul moodustavad põhiaandmed. College'i ja Madalmaade suulistest märkustest tuleneb, et neid andmeid võib säilitada pika aja jooksul. Need on „isikuandmed” direktiivi artikli 2 punkti a tähenduses, kuna tegemist on teabega tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta (vt selle kohta 20. mai 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-465/00, C-138/01 ja C-139/01: Österreichischer Rundfunk jt, EKL 2003, lk I-4989, punkt 64, 6. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-101/01: Lindqvist, EKL 2003, lk I-12971, punkt 24, ja 16. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-524/06: Huber, EKL 2008, lk I-9705, punkt 43).
- 43 Teise liiki kuulub teave vastuvõtjate või vastuvõtjate kategooriate kohta, kellele põhiaandmeid avalikustatakse, ning nende andmete sisu kohta; see on järelikult seotud põhiaandmete töötlemisega. Põhikohtuasjas vaidluse all olevate siseriiklike õigusnormide kohaselt säilitatakse seda teavet vaid ühe aasta jooksul.
- 44 Isikuandmete vastuvõtjat või vastuvõtjaid ning edastatud andmeid käsitleva teabega tutvumise õiguse ajaline piirang, mis on kõne all põhikohtuasjas, puudutab seega teist liiki andmeid.

- 45 Selleks et teha kindlaks, kas direktiivi artikli 12 punkti a alusel on selline ajaline piirang lubatud või mitte, tuleb viidatud artiklit tõlgendada lähtuvalt selle eesmärgist, arvestades direktiivi eesmärke.
- 46 Direktiivi artikli 1 kohaselt on direktiivi eesmärk kaitsta isikuandmete töötlemisel füüsiliste isikute põhiõigusi ja -vabadusi ning eelkõige nende õigust eraelu puutumatusele ja võimaldada nii isikuandmete vaba liikumine liikmesriikide vahel.
- 47 Eraelu puutumatuse kaitse olulisust on esile toodud direktiivi põhjendustes 2 ja 10 ning seda on rõhutatud Euroopa Kohtu praktikas (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsused *Österreichischer Rundfunk* jt, punkt 70, ja *Lindqvist*, punktid 97 ja 99, ning 29. jaanuari 2008. aasta otsus kohtuasjas *C-275/06: Promusicae*, EKL 2008, lk I-271, punkt 63, ja 16. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas *C-73/07: Satakunnan Markkinapörssi ja Satamedia*, EKL 2008, lk I-9831, punkt 52).
- 48 Lisaks, nagu ilmneb direktiivi põhjendusest 25, peavad selle kaitse põhimõtted kajastuma ühest küljest töötlemise eest vastutavate isikute suhtes kehtestatud kohustustes, eelkõige seoses andmete kvaliteediga – mis on direktiivi artikli 6 eesmärk –, ja teisest küljest õigustes, mis on antud üksikisikule, kelle andmeid töödeldakse, ja mille kohaselt tuleb talle töötlemisest teatada, võimaldada tal andmetega tutvuda ning mille kohaselt ta võib nõuda andmete korrigeerimist ja teatavatel asjaoludel isegi esitada vastuväiteid andmete töötlemise suhtes.
- 49 Õigus eraelu puutumatusele eeldab, et andmesubjekt saab veenduda, et tema isikuandmeid töödeldakse õigesti ja seaduslikult, see tähendab eelkõige, et teda puudutavad põhiaandmed on õiged ja et need saadetakse heakskiidetud vastuvõtjatele. Nagu direktiivi põhjenduses 41 on sätestatud, peab andmesubjektil olema vajaliku kontrolli teostamiseks võimalik kasutada õigust tutvuda teda käsitlevate töödeldavate andmetega.

- 50 Sellega seoses on direktiivi artikli 12 punktis a ette nähtud õigus tutvuda põhiandmete ning teabega vastuvõtjate või vastuvõtjate kategooriate kohta, kellele neid andmeid avalikustatakse.
- 51 Kõnealune õigus tutvuda andmetega on vajalik selleks, et võimaldada andmesubjektil kasutada direktiivi artikli 12 punktides b ja c sätestatud õigusi, see tähendab nõuda juhul, kui nende andmete töötlemine ei vasta sellele direktiivile, et töötlemise eest vastutav isik parandab, kustutab või sulgeb need (punkt b), või et ta teavitab parandustest, kustutamistest või sulgemistest kolmandaid isikuid, kellele need andmed avalikustati, kui see ei ole võimatu või kui sellega ei kaasne ülemääraseid jõupingutusi (punkt c).
- 52 Õigus tutvuda andmetega on vajalik ka selleks, et andmesubjekt saaks kasutada direktiivi artiklis 14 sätestatud õigust esitada vastuväiteid tema isikuandmete töötlemisele või direktiivi artiklites 22 ja 23 ette nähtud õiguskaitsevahendeid, kui ta on kandnud kahju.
- 53 Mis puutub õigusesse tutvuda teabega põhiandmete vastuvõtjate või vastuvõtjate kategooriate ning avalikustatud andmete sisu kohta, siis direktiivis ei ole täpsustatud seda, kas nimetatud õigus kehtib mineviku osas ega vastavalt mis ajavahemikul minevikus see kehtida võiks.
- 54 Selles osas tuleb tõdeda, et käesoleva kohtuotsuse punktides 51 ja 52 viidatud sätete kasuliku mõju tagamiseks peab kõnealune õigus tingimata minevikku puudutama. Kui see nii ei oleks, siis ei saaks nimelt andmesubjekt kasutada tõhusalt oma õigust nõuda, et parandataks, kustutataks või sulgetaks andmed, mis on eeldatavalt ebaseaduslikud või väärad, ning esitada kaebus ja saada kahjuhüvitist.

- 55 Tekib küsimus, milline on selle õiguse ulatus minevikus.
- 56 Euroopa Kohus on varem otsustanud, et direktiivi sätted on suhteliselt üldised, kuna seda tuleb kohaldada arvukate väga erinevate olukordade suhtes, ja et direktiiv sisaldab norme, mida iseloomustab teatav paindlikkus, jättes mitmel juhul liikmesriikide ülesandeks määrata kindlaks üksikasjad või valida võimaluste vahel (eespool viidatud kohtuotsus Lindqvist, punkt 83). Nii on Euroopa Kohus tunnistanud, et liikmesriikidele on direktiivi ülevõtmisel jätud mitmel puhul tegutsemisruumi (vt eespool viidatud kohtuotsus Lindqvist, punkt 84). See tegutsemisruum, mis on olemas artikli 12 punkti a ülevõtmise osas, ei ole siiski piiramatult.
- 57 Kui õigusele tutvuda teabega vastuvõtjate või vastuvõtjate kategooriate ning avalikustatud andmete sisu kohta kehtestatakse tähtaeg, siis see peab võimaldama andmesubjektil kasutada erinevaid direktiivis ette nähtud õigusi, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktides 51 ja 52.
- 58 Põhiandmete säilitamise aeg võib olla kasulik näitaja, olemata siiski otsustav.
- 59 Direktiivi kohaldamisala on nimelt väga lai, nagu Euroopa Kohus on juba sedastanud (vt eespool viidatud kohtuotsused Österreichischer Rundfunk jt, punkt 43, ja Lindqvist, punkt 88), ning direktiivis on käsitletud mitmesuguseid isikuandmeid. Andmete säilitamise aeg, mis määratakse direktiivi artikli 6 lõike 1 punkti e kohaselt nende kogumise või hilisema töötlemise eesmärkide alusel, võib seega varieeruda. Kui põhiantmete säilitamise aeg on väga pikk, siis andmesubjekti huvi kasutada sekkumisvõimalusi ja õiguskaitsevahendeid, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 57, võib teatavatel juhtudel väheneda. Kui näiteks niisuguste andmete vastuvõtjaid on palju või väiksemale arvule vastuvõtjatele avalikustatakse andmeid

väga tihti, siis kohustus säilitada teavet vastuvõtjate või vastuvõtjate kategooriate ning avalikustatud andmete kohta sama kaua võib vastutavat töötajat liigselt koormata.

- 60 Direktiiv ei nõua aga liikmesriikidelt vastutavale töötajale sellise kohustuse kehtestamist.
- 61 Nii on direktiivi artikli 12 punktis c otseselt ette nähtud reservatsioon seoses vastutava töötaja kohustusega teatada kolmandatele isikutele, kellele andmed avalikustati, parandustest, kustutamistest või sulgemistest, juhuks kui see osutub võimatuks või kui sellega kaasneks ülemääraseid jõupingutusi.
- 62 Teistegi direktiivi osade alusel saab võtta arvesse teatavate meetmete võimalikku ebaproportsionaalsust. Andmesubjekti teavitamise kohustuse suhtes on direktiivi põhjenduses 40 sätestatud, et arvesse võib võtta andmesubjektide arvu ning andmete vanust. Direktiivi artikli 17 kohaselt, mis käsitleb töötlemise turvalisust, näevad liikmesriigid lisaks ette, et vastutav töötaja peab rakendama vajalikke tehnilisi ja organisatsioonilisi meetmeid, mis on mõeldud selleks, et tagada töötlemise ja kaitstavate andmete laadiga kaasnevale ohule vastav turvalisuse tase, võttes arvesse tehnika taset ja selliste meetmete elluviimise kulusid.
- 63 Samalaadsed kaalutlused on asjakohased ka vastuvõtjaid või vastuvõtjate kategooriaid ja avalikustatud andmete sisu puudutava teabega tutvumise õigusele tähtsaja kehtestamise puhul. Peale käesoleva kohtuotsuse punktis 57 meenutatud kaalutluste saavad liikmesriigid seega arvesse võtta mitut asjaolu, sealhulgas iseäranis kaebuse esitamise tähtaega käsitlevaid siseriiklikke õigusnorme, põhilandmete delikaatsust, nende andmete säilitamise aega ning asjaomaste vastuvõtjate arvu.

- 64 Liikmesriikide ülesanne on kehtestada vastuvõtjaid või vastuvõtjate kategooriaid ja avalikustatud andmete sisu puudutava teabe säilitamise tähtaeg ning näha ette niisugune õigus tutvuda selle teabega, mis väljendaks õiglast tasakaalu ühelt poolt andmesubjekti huvi vahel kaitsta oma eraelu puutumatust eelkõige õigusega nõuda andmete parandamist, kustutamist või sulgemist, kui nende töötlemine ei ole direktiiviga kooskõlas, ning õigustega esitada vastuväiteid ja kaebus, ning teiselt poolt koormuse vahel, mis selle teabe säilitamise kohustuse tõttu vastutava töötleja jaoks kaasneb.
- 65 Lisaks tuleb kõnealuse tähtaja kehtestamisel samuti arvesse võtta direktiivi artikli 6 punktist e tulenevat kohustust näha ette, et isikuandmeid säilitatakse kujul, mis võimaldab andmesubjekte tuvastada ainult seni, kuni see on vajalik seoses andmete kogumise või hilisema töötlemise eesmärkidega.
- 66 Käesoleval juhul õigusnormid, mis kehtestavad andmete vastuvõtjaid või vastuvõtjate kategooriaid ning edastatud andmete sisu käsitleva teabe säilitamise tähtjaks ühe aasta ja piiravad vastavalt selle teabega tutvumise õigust, samas kui põhiandmeid säilitatakse oluliselt kauem, ei väljenda asjaomaste huvide ja kohustuste õiglast tasakaalu, välja arvatud siis, kui tõendatakse, et juhul kui seda teavet säilitatakse kauem, koormaks see vastutavat töötlejat liiga palju. Siseriiklikul kohtul tuleb siiski läbi viia vajalik kontroll, arvestades eelnevates punktides toodud kaalutlusi.
- 67 Eeltoodud kaalutlustest lähtudes ei saa nõustuda mõne liikmesriigi argumendiga, et direktiivi artiklite 10 ja 11 kohaldamine muudab üleliigseks direktiivi artikli 12 punktis a sätestatud vastuvõtjaid või vastuvõtjate kategooriaid käsitleva teabega tutvumise õiguse andmise mineviku jaoks.

68 Tuleb nimelt tõdeda, et artiklites 10 ja 11 on vastutavale töötlejale või tema esindajale seatud kohustus teavitada andmesubjekti teatavatel juhtudel eelkõige andmete vastuvõtjatest või vastuvõtjate kategooriatest. Andmete töötlemise eest vastutav isik või tema esindaja peab selle teabe ise andmesubjektile esitama andmete kogumise ajal või juhul, kui andmed ei ole saadud otse sellelt isikult, siis andmete salvestamise ajal, või vajadusel nende andmete kolmandale isikule avalikustamise ajal.

69 Seega on viidatud sätete eesmärk kehtestada erinevaid kohustusi võrreldes nendega, mis tulenevad direktiivi artikli 12 punktist a. Järelikult ei vähenda kõnealused sätted kuidagi liikmesriikidele seatud kohustust näha ette, et vastutav töötleja peab võimaldama andmesubjektil tutvuda teabega vastuvõtjate või vastuvõtjate kategooriate ja avalikustatud andmete kohta, kui see isik otsustab kasutada õigust tutvuda andmetega, mis tal on vastavalt artikli 12 punktile a. Liikmesriigid peavad võtma meetmeid, et üle võtta ühelt poolt direktiivi artiklid 10 ja 11 teavitamise kohustuse kohta ja teiselt poolt direktiivi artikli 12 punkt a, ilma et esimesed saaksid kahandada teisest tulenevaid kohustusi.

70 Seega tuleb esitatud küsimusele vastata järgmiselt:

- Direktiivi artikli 12 punkti a kohaselt on liikmesriikidel kohustus näha ette õigus tutvuda teabega andmete vastuvõtjate või vastuvõtjate kategooriate kohta ja neile edastatud teabe sisuga mitte ainult oleviku, vaid ka mineviku osas. Liikmesriikide ülesanne on kehtestada selle teabe säilitamise tähtaeg ja sellele vastav õigus teabega tutvuda, mis väljendab õiglast tasakaalu ühelt poolt andmesubjekti huvi vahel kaitsta oma eraelu puutumatus, kasutades eelkõige direktiivis ette nähtud sekkumisvõimalusi ja õiguskaitsevahendeid, ning teiselt poolt koormuse vahel, mis selle teabe säilitamise kohustuse tõttu vastutava töötleja jaoks kaasneb.

- Õigusnormid, mis kehtestavad andmete vastuvõtjaid või vastuvõtjate kategooriaid ning edastatud andmete sisu käsitleva teabe säilitamise tähtjaks ühe aasta ja piiravad vastavalt selle teabega tutvumise õigust, samas kui põhiandmeid säilitatakse oluliselt kauem, ei väljenda asjaomaste huvide ja kohustuste õiglast tasakaalu, välja arvatud siis, kui tõendatakse, et juhul kui seda teavet säilitatakse kauem, koormaks see vastutavat töötajat liiga palju. Siseriiklikul kohtul tuleb läbi viia vajalik kontroll.

Kohtukulud

- 71 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamiseга seotud kulused, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta artikli 12 punkti a kohaselt on liikmesriikidel kohustus näha ette õigus tutvuda teabega andmete vastuvõtjate või vastuvõtjate kategooriate kohta ja neile edastatud teabe sisuga mitte ainult oleviku, vaid ka mineviku osas. Liikmesriikide ülesanne on kehtestada selle teabe säilitamise tähtaeg ja sellele vastav õigus teabega tutvuda, mis väljendab õiglast tasakaalu ühelt poolt andmesubjekti huvi vahel kaitsta oma eraelu puutumatust, kasutades eelkõige direktiivis 95/46 ette nähtud sekkumisvõimalusi ja õiguskaitsevahendeid, ning teiselt poolt koormuse vahel, mis selle teabe säilitamise kohustuse tõttu vastutava töötleja jaoks kaasneb.

Õigusnormid, millega on kehtestatud andmete vastuvõtjaid või vastuvõtjate kategooriaid ning edastatud andmete sisu käsitleva teabe säilitamise tähtjaks üks aasta ja piiratud vastavalt selle teabega tutvumise õigust, samas kui põhiandmeid säilitatakse oluliselt kauem, ei väljenda asjaomaste huvide ja kohustuste õiglast tasakaalu, välja arvatud siis, kui tõendatakse, et juhul kui seda teavet säilitatakse kauem, koormaks see vastutavat töötajat liiga palju. Siseriiklikul kohtul tuleb läbi viia vajalik kontroll.

Allkirjad